

[Oluf Pedersen.]

tidoblet i pris; desværre har vi haft en stor stigning i ølforbruget, fra 56 til 73 l pr. indbygger.

Jeg spørger: Har en sådan forbrugsændring — udover, hvad der følger naturligt af prisændringerne — nogen nationaløkonomisk værdi, er det ikke tværtimod en beklagelig udvikling?

Man vil måske svare mig — og det vil sikkert også blive fremført her under debatten af den højtærede handelsminister —, at man må rationere af hensyn til betalingsbalancen. Men rationering og betalingsbalance er hinanden ganske uvedkommende, har ikke noget med hinanden at gøre.

Med hensyn til rationering af sukker er det sådan, at selvom vi regner med eksportprisen, er sukkeret vort billigste næringsmiddel. Det er lige så billigt som byggryn og rugbrød, når vi regner statens udgift til rugbrødet med. Dertil kommer, at for mange er rationeringen stor nok til forbruget, medens den derimod er for ringe for mange andre, og det gælder fortrinsvis den fattigste del af befolkningen, som har stort forbrug af byggryn, havregryn o. lign., og endvidere den del af befolkningen, fortrinsvis på landet og i provinsbyer, hvor anvendelse af havens produkter spiller en stor rolle. Ophævelse af sukkerrationeringen vil give mulighed for en bedre udnyttelse af frugt og bær, og det har intet med sund økonomi at gøre at opretholde en rationering, hvorved disse værdifulde afgrøder går til spilde. Nu ved jeg godt, at det gælder hundredtusinder af familier, og at værditabet ikke kan gøres op statistisk, men jeg tvivler ikke om, at hvis det blev gjort op, ville rationeringen omgående blive ophævet.

Det er jo en besynderlig idé at rationere et af vore billigste næringsmidler, tilmed et produkt, der kan hindre, at andre varer går til spilde. Sukkerrationeringen har intet med sund økonomi at gøre. Dens opretholdelse skyldes, at planøkonomer har så ringe forbindelse med det praktiske liv; men hvorfor skal dog disse teoretikere køre i ring med rigsdagen?

Det kan da også ses af opgørelsen over sukkerproduktion og forbrug, at samtidig med at husholdningsforbruget er faldet fra 130 til 92 mill. kg, altså med 38 mill. kg, er industriens forbrug steget fra 40 til 59 mill. kg, eller med 19 mill. kg, halvdelen af det, der blev taget fra husholdningsforbruget. Det står i forbindelse med industriens forbrug, idet man i højere grad har ladet havesagerne gå ind til industrien i stedet for at hengemme dem hjemme hos sig selv.

Der er også den underlige ting ved sukker-rationeringen til industrien, at den stort set bygger på vort forbrug i 1939, og det kan virke urimeligt. En virksomhed, der brugte 30 t sukker før og nu bruger 90, har, da den ikke kunne få nok herhjemme, måttet købe svensk råsukker af en ringere kvalitet og til en overpris, der har kostet den 42 000 kr. i 1951; medens melis kostede 86—89 kr. pr. 100 kg, kostede det importerede råsukker 155—160 kr. pr. 100 kg. Er det ikke en besynderlig form for handel?

Nu tvivler jeg på, at det forlydende er rigtigt, at den nuværende handelsminister allerede har solgt befolkningens sukker til udlandet, således at han af den grund skal være forpligtet til at opretholde sukker-rationeringen.

Med hensyn til kaffen gælder, at den i modsætning til sukker kun har ringe næringsværdi, den er kun et nydelsesmiddel som øl og spiritus. Den er dog billigere, og ingen drikker sig beruset i den — den kan jo nok give hjertebanken. Kaffen er blevet dyr, importprisen er steget fra 64 øre pr. kg i 1938 til 7 kr. 60 øre pr. kg i 1951, altså til det tolvdobbelte, medens te kun er steget fra ca. 3 kr. 50 øre til ca. 10 kr. pr. kg, eller knap det tredobbelte. Det viser sig, at der i de fleste lande er sket en stor nedgang i kaffeforbruget og en tilsvarende stigning i teforbruget selv der, hvor hverken kaffe eller te er rationeret. Blev kaffen frigivet, antager jeg, at der ville være nogle, der satte deres forbrug op, medens andre ville sætte det ned.

Den 27. februar bragte „Berlingske Aftenavis“ en meddelelse om, hvordan det var gået i Holland, efter at man der havde ophævet rationeringen. Jeg vil gerne have formandens tilladelse til et par korte citater. Bladet skriver:

„Kaffen — smertensbarnet herhjemme — er frigivet i Holland. Og der er man kommet ud for det mærkelige, man aldrig ville have forestillet sig, at salget faldt straks efter frigivelsen. Hollænderne køber i dag mindre kaffe, end de gjorde, da den var rationeret.“

Bladet føjer dertil den bemærkning, som næppe er helt ved siden af:

„Forklaringen kan måske ligge i, at mennesker efterhånden er blevet sådan, at den vare, der er rationeret, skal man have, hvadenten man tidligere interesserede sig for den eller ej.“

Et andet blad, den radikale „Roskilde Tidende“, skriver:

„Store forskydninger i vor valuta-beholdning vil kaffens frigivelse sikkert ikke fremkalde. Er det ikke meningen,